

ΧΡΗΣΤΟΥ ΜΑΡΙΑ
ΠΑΠΟΥΛΗ ΚΑΤΕΡΙΝΑ - ΒΕΝΤΟΥΡΗ ΟΛΓΑ

Νέα Ελληνικά Γ' ΕΠΑ.Λ.

50 πλήρη Κριτήρια Αξιολόγησης
Τράπεζα Θεμάτων

Περιέχει:

50 ολοκληρωμένα Κριτήρια Συνεξέτασης με Απαντήσεις
Θεωρία και παραδείγματα σε όλα τα Κειμενικά Είδη
Καθοδήγηση και Συμβουλές Επίλυσης Ασκήσεων
Σχεδιαγράμματα Εννοιών
Τυπολόγια Ερωτήσεων Έκθεσης & Λογοτεχνίας
Μεθοδολογία Παραγωγής Λόγου

Σκανάρετε τον σύνδεσμο QR-Code,
για μοναδική πρόσβαση στο συνοδευτικό υλικό του βιβλίου με:
επιπλέον Κριτήρια Αξιολόγησης από την Τράπεζα Θεμάτων,
πλήρεις απαντήσεις των Κριτηρίων, Παραγωγή Λόγου,
βίντεο διδασκαλίας, επικοινωνία με τους συγγραφείς.

1η Ενότητα:

Από τον 20ό στον 21ο αιώνα

1. Παιδεία - Εκπαίδευση

Παιδεία είναι η παροχή μόρφωσης τόσο ειδικής, όσο και γενικής, που αποσκοπεί στην καλλιέργεια της ψυχής και του πνευματικού κόσμου του ατόμου. Στοχεύει στην ομαλή κοινωνικοποίηση του νεαρού ατόμου και συμβάλλει στην προσαρμογή του στο κοινωνικά και ανθρωπιστικά αποδεκτό.

Εκπαίδευση είναι η συστηματική και μεθοδευμένη παροχή μόρφωσης σε γνωστικά αντικείμενα καθορισμένα από την πολιτεία, με συγκεκριμένα διδακτικά εργαλεία και εξειδικευμένους εκπαιδευτικούς. Η εκπαίδευση διακρίνεται σε πρωτοβάθμια (νηπιαγωγείο, δημοτικό), δευτεροβάθμια (γυμνάσιο, λύκειο) και τριτοβάθμια (ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα- πανεπιστήμια, κολέγια).

Δια βίου μάθηση ονομάζουμε την καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής του ανθρώπου εκπαίδευση και κατάρτιση σε γνωστικά πεδία με σκοπό τη βελτίωση και τον εκσυγχρονισμό των δεξιοτήτων του. Αποτελεί αναγκαιότητα της σύγχρονης εποχής, αφού η τεχνολογική ανάπτυξη προοδεύει με καλπάζοντα ρυθμό.

Σε τι αποσκοπούν η παιδεία γενικά, αλλά και η εκπαίδευση ειδικά;

- Καλλιεργούν με τρόπο συστηματικό τις ηθικές αξίες και αρετές του νεαρού, κυρίως, ατόμου, επιτρέποντάς του την ομαλή κοινωνική ένταξη.
- Αναπτύσσουν το πνεύμα του και διευρύνουν τις γνώσεις και την αντίληψή του για φυσικά, κοινωνικά ή πολιτικά φαινόμενα και γεγονότα, καθιστώντας τον πολίτη με κριτική ικανότητα.
- Αναπτύσσουν την αυτοκριτική και την αυτογνωσία, άρα και το αίσθημα της κοινωνικής ευθύνης, που καθιστούν τον νέο συνετό πολίτη.

Ποια προβλήματα εντοπίζονται στη λειτουργία του εκπαιδευτικού συστήματος;

- Η **στεία αποστήθιση** που δεν καλλιεργεί την κριτική ικανότητα του μαθητή, εξασθενεί το πνεύμα του και τον οδηγεί στην πνευματική αδράνεια. Δεν αντιλαμβάνεται το περιεχόμενο της παρεχόμενης γνώσης, συνεπώς δεν το «κατακτά».
- Το **εξετασιοκεντρικό σύστημα** οδηγεί τους μαθητές στη βαθμοθηρία, γεγονός που τους αποκόβει από τη γνώση και περιορίζει την παραγωγική σκέψη. Σκοπός του κάθε μαθητή είναι, δυστυχώς, η απόκτηση της μέγιστης δυνατής βαθμολογίας, γεγονός που τον αποσυνδέει από τη γνώση, αφού, για να αποκτήσει την πρώτη, χρειάζεται να στραφεί στην αποστήθιση.
- Ο **τεχνοκρατικός προσανατολισμός** της παρεχόμενης γνώσης αποπροσανατολίζει το νέο και τον απομακρύνει από τα ανθρωπιστικά ιδανικά και τις αξίες που πρέπει να πρε-

σβεύει ως πολίτης. Οι διδακτικές ώρες για τα ανθρωπιστικά μαθήματα διαρκώς μειώνονται ή απαξιώνονται και από τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς.

- **Το παρωχημένο-ξεπερασμένο διδακτικό υλικό και έλλειψη υποδομών** δεν επιτρέπουν στους μαθητές να εξασκήσουν τις δεξιότητές τους και να εξελίξουν περαιτέρω τις γνώσεις τους, αφού αυτές στηρίζονται σε πληροφορίες που η επιστήμη, η τεχνολογία και η έρευνα έχουν ξεπεράσει προ πολλού. Ταυτόχρονα, δεν παρέχονται κατάλληλα εξοπλισμένες αίθουσες ώστε να δημιουργηθεί το ερέθισμα της περιέργειας στους μαθητές που κινητοποιεί τη φαντασία και τελικά τη γνώση.
- **Ο ελλιπής ή εντελώς απών επαγγελματικός προσανατολισμός** που δεν επιτρέπει στα παιδιά να γνωρίζουν τις ανάγκες της αγοράς εργασίας αλλά και τα κριτήρια με τα οποία θα μπορέσουν να επιλέξουν τις μελλοντικές σπουδές τους. Αναγκαστικά, λοιπόν, πληροφορούνται για τις επιλογές τους από το οικογενειακό περιβάλλον ή τα ΜΜΕ, με αποτέλεσμα να στρέφονται τελικά σε κορεσμένα επαγγέλματα και τελικά στην ανεργία ή την υποαπασχόληση.

Τι χρειάζεται να γίνει ώστε το εκπαιδευτικό σύστημα να παρέχει ουσιαστική παιδεία και μόρφωση;

- **Να αλλάξει εκ θεμελίων ο χαρακτήρας του σχολείου** και από εξετασιοκεντρικός - βαθμοθηρικός που προωθεί τη στείρα αποστήθιση, το σχολείο να γίνει ξανά ο φορέας της γνώσης, όπου θα συντελείται η ουσιαστική επαφή του νέου με την επιστήμη και την έρευνα και θα αναπτύσσεται το φιλοπερίεργο πνεύμα.
- **Να ενθαρρυνθεί η χρήση των νέων τεχνολογιών στο σχολείο**, ώστε να μπορεί ο μαθητής να αναπτύξει τις δεξιότητες της έρευνας και της κριτικής που είναι απαραίτητες στο σύγχρονο ψηφιακό κόσμο. Θα έχει, έτσι, πρόσβαση στη σύγχρονη πληροφορία και θα αναπτύξει μηχανισμούς άμυνας έναντι της προπαγάνδας.
- **Να γίνει αλλαγή του τρόπου διδασκαλίας των μαθημάτων**, ώστε να δίνεται η πρωτοβουλία στον μαθητή να αναλαμβάνει αρμοδιότητες και ρόλους στο πλαίσιο μιας ομάδας. Με αυτόν τον τρόπο ενθαρρύνεται η βιωματική μάθηση και αποθαρρύνεται η αποστήθιση.
- **Να υπάρξει παροχή κονδυλίων από την πλευρά της Πολιτείας**, ώστε να αντικατασταθούν τα παρωχημένα διδακτικά εγχειρίδια και να δημιουργηθούν κατάλληλοι χώροι εντός των σχολείων που θα επιτρέπουν την έρευνα και την εξερεύνηση της γνώσης.
- **Να καθιερωθεί ο επαγγελματικός προσανατολισμός**, που θα βασίζεται στις σύγχρονες εξελίξεις και τάσεις της αγοράς εργασίας, ώστε οι νέοι να πληροφορούνται για όλες τις προοπτικές και τις διεξόδους που έχουν μέσω της εκπαίδευσης για εργασία στην Ελλάδα ή στο εξωτερικό.

== 2. Νέες τεχνολογίες στην εκπαίδευση

Νέες τεχνολογίες: Τα ψηφιακά εργαλεία που χρησιμοποιούνται στο σύγχρονο κόσμο, οι τεχνολογικά εξελιγμένες συσκευές απομακρυσμένης πρόσβασης (π.χ. ηλεκτρονικοί υπολογιστές, κινητά τηλέφωνα κ.ά.)

Τι πλεονεκτήματα προσφέρουν στην εκπαιδευτική διαδικασία οι Νέες Τεχνολογίες;

Τα τελευταία χρόνια οι νέες τεχνολογίες, δηλαδή οι ηλεκτρονικές συσκευές σε κάθε τους μορφή (υπολογιστές, κινητά τηλέφωνα, συσκευές δρομολόγησης-τα gps κ.λπ.), αλλά και το διαδίκτυο έχουν αποκτήσει σημαντική θέση στην καθημερινότητά μας. Ωφελούν εξίσου σημαντικά, όμως, την εκπαιδευτική διαδικασία. Συγκεκριμένα:

- **Δίνεται πρόσβαση σε πηγές πληροφόρησης, σε βιβλιοθήκες ή μουσεία άλλων χωρών.** Ο νέος μπορεί να αντλήσει γνώσεις, πληροφορίες, σχέδια, εικόνες, φωτογραφίες, αρθρογραφία από πηγές στις οποίες δεν μπορεί να έχει φυσική πρόσβαση. Εμπλουτίζει έτσι, τις γνώσεις του με άμεσο τρόπο και έγκυρο.
- **Αναπτύσσεται η συνεργασία μεταξύ των μαθητών.** Οι μαθητές έρχονται σε επαφή μεταξύ τους πιο άμεσα και γρήγορα, ανταλλάσσουν πληροφορίες, αλληλοεπιδρούν μεταξύ τους και κατακτούν τη γνώση.
- **Οι νέοι εξοικονομούν πολύτιμο χρόνο από τη μελέτη τους που,** λόγω του φορτωμένου καθημερινού τους προγράμματος, είναι περιορισμένος. Χρησιμοποιώντας ένα ψηφιακό σύστημα εκπαίδευσης, μπορούν να επικοινωνούν με τον εκπαιδευτικό τους ή τους άλλους εκπαιδευόμενους, να μελετούν ή να λύνουν ασκήσεις και εργασίες όταν ο χρόνος τούς το επιτρέπει.
- **Γίνεται εφικτή η ασύγχρονη ή σύγχρονη εκπαίδευση αφού,** μέσω των νέων τεχνολογιών, μπορεί να ζητήσει κανείς πληροφορίες για τη σειρά των εξ αποστάσεως μαθημάτων, την καθοδήγηση στο μάθημα, την αυτοδιδασκαλία.

Ποιοι είναι οι βασικότεροι κίνδυνοι από την αλόγιστη χρήση νέων τεχνολογιών και τα μειονεκτήματα;

Παρά τα πλεονεκτήματα, ελλοχεύουν κίνδυνοι από την αλόγιστη ή ακατάλληλη χρήση των νέων τεχνολογιών. Συγκεκριμένα:

- **Αποξένωση του μαθητή από το κοινωνικό-μαθητικό περιβάλλον.** Δυσκολεύει η κοινωνικοποίηση στο εκτός της μαθητικής τάξης περιβάλλον, γιατί ο μαθητής στερείται των δεξιοτήτων κοινωνικοποίησης που αποκτά μέσα στην τάξη και τη διά ζώσης διδασκαλία.
- **Υπάρχει ο κίνδυνος να δημιουργηθούν μυοσκελετικά προβλήματα** από τη λάθος στάση ή την πολύωρη παραμονή μπροστά στον υπολογιστή. Οι ώρες μελέτης είναι πολλές και απαιτούν συνέπεια και προσήλωση. Το γεγονός αυτό οδηγεί σε καθήλωση του μαθητή στην καρέκλα, γεγονός που μπορεί να προκαλέσει προβλήματα στη φυσική του κατάσταση.
- **Η υπερβολική χρήση των ψηφιακών μέσων μπορεί να οδηγήσει** στην απώλεια του ενδιαφέροντος του για άλλες δραστηριότητες. Συχνά συμπτώματα είναι η απότομη αλλαγή συμπεριφοράς με μια τάση επιθετικότητας και άρνηση να βρει ευχαρίστηση σε οτιδήποτε άλλο πέρα από την ενασχόληση με το διαδίκτυο.

Πώς μπορούν να αξιοποιηθούν σωστά οι νέες τεχνολογίες;

- **Το άτομο οφείλει να φροντίζει τις σχέσεις του με τους άλλους** και να επικοινωνεί τακτικά με τους συνανθρώπους του. Αυτό θα το βοηθήσει να διατηρήσει την ψυχική, συναισθηματική και κοινωνική του ισορροπία, καθώς υπάρχει ο κίνδυνος της απομόνωσης.
- **Η ανάπτυξη της ανθρωπιστικής παιδείας** είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την ορθή

χρήση των ψηφιακών μέσων. Δεν πρέπει να λησμονείται ότι η τεχνολογία πρέπει να βρίσκεται στην υπηρεσία του ανθρώπου και να χρησιμοποιείται για τη διευκόλυνσή του στην απόκτηση της γνώσης που θα προωθήσει τον ανθρώπινο πολιτισμό.

- **Η Πολιτεία οφείλει να συνεργαστεί με φορείς της Ευρωπαϊκής Ένωσης**, με σκοπό την επαγρύπνηση των φορέων προστασίας των διαδικτυακών συνδέσεων, αλλά και των μεγάλων εταιρειών του διαδικτύου, σχετικά με τα προσωπικά δεδομένα που διακινούνται, ώστε να μην τίθεται σε κίνδυνο η ταυτότητα των μαθητών ή τα προσωπικά τους στοιχεία.
- **Οι γονείς οφείλουν να ενημερώνονται** για τους κινδύνους της χρήσης των νέων τεχνολογιών από τα παιδιά τους. Χρειάζεται η διακριτική τους παρουσία, η δική τους ενημέρωση και παρέμβαση όποτε είναι αναγκαίο, ώστε να καλλιεργήσουν στους μαθητές το αίσθημα ασφάλειας που θα τους βοηθήσει να περιγηθούν με ασφάλεια στο διαδίκτυο ώστε να κατακτήσουν τη γνώση.
- **Με τη διαφύλαξη και μέριμνα για τα προσωπικά δεδομένα των χρηστών.** Κάθε χρήστης των ηλεκτρονικών μέσων πρέπει να συνειδητοποιήσει τους κινδύνους που συνεπάγεται η ψηφιακή υφαρπαγή των προσωπικών του δεδομένων. Δυστυχώς, δεν μπορεί να ελέγξει πάντα τους αποδέκτες αυτών των πληροφοριών και το σκοπό της χρήσης των δεδομένων αυτών.

== 3. Ο ρόλος του δασκάλου στη σύγχρονη κοινωνία της πληροφορίας

Δάσκαλος-εκπαιδευτικός

Ο δάσκαλος-εκπαιδευτικός έχει βασική αρμοδιότητά του τη διδασκαλία και την καθοδήγηση μαθητών σε διάφορες βαθμίδες εκπαίδευσης. Ο ρόλος του είναι πολυδιάστατος και δεν περιορίζεται μόνο στη μετάδοση γνώσεων και δεξιοτήτων, αλλά περιλαμβάνει, επίσης, την ηθική και κοινωνική ανάπτυξη των μαθητών. Λειτουργεί ως πρότυπο και καθοδηγητής, προάγοντας την κριτική σκέψη, τη δημιουργικότητα και την κοινωνική υπευθυνότητα στους μαθητές του.

Κύρια χαρακτηριστικά και αρετές του σύγχρονου δασκάλου

- **Ο ανθρωπισμός**, που αποδεικνύει έμπρακτα την αγάπη για τον συνάνθρωπο και χαρακτηρίζεται από το σεβασμό και την αγάπη. Με την ανθρωπιστική αντίληψη ο σύγχρονος δάσκαλος μπορεί να αγκαλιάσει όλους τους μαθητές και να αποδεχτεί τη διαφορετικότητά.
- **Η ενσυναίσθηση**, που απορρέει από τον ανθρωπισμό. Αφορά την ικανότητα, την κοινωνική δεξιότητα του ανθρώπου να συναισθάνεται την αγωνία, τον πόνο και τη χαρά του συνανθρώπου του. Χωρίς την ενσυναίσθηση δεν μπορούν να συγκροτηθούν και να λειτουργήσουν ομαλά οι κοινωνίες, είτε μικρές, όπως η σχολική τάξη, είτε μεγάλες, όπως η Πολιτεία. Αποτελεί τέλος, αναγκαία προϋπόθεση για την αποτελεσματικότητα κάθε εκπαιδευτικού στο έργο του.
- **Η διάθεση προσφοράς**, ως αποτέλεσμα του ανθρωπισμού και της ενσυναίσθησης. Η διάθεση του δασκάλου για προσφορά βοήθειας σε κάθε μαθητή, με στόχο να πετύχει τους εκπαιδευτικούς του στόχους.

Ποια πρέπει να είναι τα εφόδια του δασκάλου στη σύγχρονη εποχή;

Στη σύγχρονη εποχή, που χαρακτηρίζεται από την τεχνολογική εξέλιξη και τον καταγισμό των πληροφοριών, ο ρόλος του δασκάλου είναι σπουδαιότερος από ποτέ. Είναι ο μέντορας που χρειάζεται ο νέος δίπλα του στην αναζήτηση της πληροφορίας, μέσα στο αχανές από ερεθίσματα περιβάλλον, και ο έμπιστος συνεργάτης και καθοδηγητής στο νέο πλαίσιο συνεργατικής μάθησης, όπως αυτό αναπτύσσεται και διαρκώς εξελίσσεται. Ο ρόλος του δασκάλου μεταβάλλεται αντίστοιχα και γίνεται:

- **Από παντογνώστης, καθοδηγητής και συνοδοιπόρος.** Ο σύγχρονος εκπαιδευτικός είναι μακριά από την εποχή της απόλυτης και αδιαμφισβήτητης γνώσης των πάντων. Από πομπός πληροφορίας και συμβατικό καθηγητή, εξελίσσεται σταδιακά σε καθοδηγητή του μαθητή στο ψηφιακό περιβάλλον, με σκοπό την κατάκτηση της γνώσης
- **Από ηγέτης της τάξης, συνεργάτης και συμμετέχων.** Ο σύγχρονος δάσκαλος οφείλει να αποβάλει τον ηγετικό του χαρακτήρα, κατάλοιπο άλλων, δασκαλοκεντρικών περιβαλλόντων μάθησης. Χρειάζεται να καθορίζει τον ρυθμό και τη μορφή της συνεργασίας και της ομαδικότητας μεταξύ των μαθητών του, αλλά και μεταξύ των συναδέλφων του των διαφόρων ειδικοτήτων, καθώς η γνώση είναι πλέον διαθεματική και διατρέχει πολλά γνωστικά αντικείμενα.
- **Από δάσκαλος, διά βίου μαθητής και ερευνητής.** Ο διαρκής εμπλουτισμός των δεξιοτήτων είναι απαραίτητος σε κάθε εργασιακό περιβάλλον, περισσότερο όμως στο εκπαιδευτικό περιβάλλον. Οφείλει να επιμορφωθεί και να κατακτήσει τον ψηφιακό εγγραμματισμό, χωρίς τον οποίο βρίσκεται σε απόσταση από τον μαθητή του που χειρίζεται με ευκολία τα τεχνολογικά μέσα της εποχής και χρειάζεται την καθοδήγησή του μέσα σε αυτή τη δίνη των πληροφοριών.

4. Εργασία/Επάγγελμα - Ανεργία

Εργασία: Η σκόπιμη σωματική και πνευματική απασχόληση του ανθρώπου που αποβλέπει σε ένα παραγωγικό σκοπό. Αποβλέπει σε βιοποριστικούς σκοπούς, δηλαδή, στην εξασφάλιση των αναγκών για τη ζωή.

Ανεργία: Είναι η ακούσια αργία, η αδυναμία εξεύρεσης εργασίας αμειβόμενης και ανάλογης με τα προσόντα και τις ικανότητες του ατόμου. Η ανεργία είναι ένα κοινωνικοοικονομικό πρόβλημα, κατά το οποίο άτομα ικανά για εργασία αδυνατούν να απορροφηθούν στον εργασιακό χώρο και να ασκήσουν το επάγγελμά τους.

Ποια είναι η αξία της εργασίας/επαγγέλματος για τον άνθρωπο;

- **Εξασφάλιση των απαραίτητων αγαθών και της οικονομικής ανεξαρτησίας του ατόμου.** Το άτομο μέσω των οικονομικών απολαβών καλύπτει τόσο τις πρωτογενείς του ανάγκες (τροφή, ενδυμασία- κατοικία) όσο και τις δευτερογενείς ανάγκες αναβαθμίζοντας έτσι το βιοτικό του επίπεδο και εξασφαλίζει καλύτερες συνθήκες ζωής.
- **Συμβολή στην κοινωνικοποίηση του ατόμου.** Το άτομο αναγνωρίζεται ως δημιουργικό και ισάξιο μέλος της κοινωνίας. Το άτομο μέσα από τη χαρά της δημιουργίας που του προσφέρει το επάγγελμά του βιώνει το συναίσθημα της κοινωνικής καταξίωσης και της κοινωνικής αναγνώρισης.
- **Δυνατότητα συνεργασίας με άλλους ανθρώπους με συνέπεια να επιτυγχάνεται η**

σύσφιξη των διαπροσωπικών σχέσεων. Ωθείται το άτομο στο συναγωνισμό και στη συνεχή προσπάθεια για βελτίωση. Οι επαγγελματικές επαφές ενισχύουν τους φιλικούς δεσμούς με συναδέλφους, συνεργάτες, πελάτες με αποτέλεσμα το άτομο να διευρύνει τις διαπροσωπικές – κοινωνικές τους σχέσεις.

Πώς επιλέγει το άτομο το επάγγελμά του; Ποια είναι τα κριτήρια επιλογής;

Τα κριτήρια για να επιλέξει κάποιος το επάγγελμά του ποικίλουν. Σημαντικό ρόλο στην επιλογή έχουν παράγοντες όπως:

- **Οι υλικές απολαβές.** Βασικό κριτήριο για την επιλογή του επαγγέλματος, ειδικά στη σύγχρονη υλιστική εποχή, είναι η ικανοποίηση των προσωπικών αναγκών του ανθρώπου. Οι υλικές απολαβές για την εξυπηρέτηση των αναγκών και την ικανοποίηση των προσωπικών φιλοδοξιών, καθώς και το αίσθημα ενδιαφέροντος και ψυχικής πληρότητας, που προσλαμβάνει μέσω του επαγγέλματος, επηρεάζουν την επιλογή του.
- **Το κοινωνικό κύρος.** Μια αξία που επιδιώκουν οι άνθρωποι να υλοποιήσουν με ένα επάγγελμα είναι το κοινωνικό κύρος με σκοπό την ικανοποίηση του αισθήματος της αναγνώρισης από το στενό κύκλο εργασίας και την ευρύτερη κοινότητα στην οποία ζει το άτομο.
- **Η κοινωνική προσφορά.** Η κοινωνική προσφορά με την έννοια της προσφοράς υπηρεσιών στους άλλους λειτουργεί καθοριστικά στην επιλογή επαγγελμάτων που έχουν άμεση σχέση με τη συνδρομή στον πάσχοντα συνάνθρωπο (π.χ. *επαγγέλματα υγείας*).

Ποιοι παράγοντες/αιτίες οδηγούν στην ανεργία;

- **Η μηχανοποίηση – αυτοματοποίηση της παραγωγής.** Η εξέλιξη της τεχνολογίας είχε ως αποτέλεσμα την αυτοματοποιημένη εκτέλεση εργασιών που άλλοτε απασχολούσαν ανθρώπινο δυναμικό. Στη βιομηχανική παραγωγή η χρήση μηχανών έχει υποκαταστήσει πλήθος χειρωνακτών, όπως, άλλωστε, και η χρήση των ηλεκτρονικών υπολογιστών έχει καταστήσει περιττούς πολλούς υπαλλήλους της άλλοτε ακμάζουσας γραφειοκρατίας.
- **Το σχολείο και η οικογένεια “συμβάλλουν” στο πρόβλημα της ανεργίας.** Η εκπαίδευση συρρικνώνει τα περιθώρια εντοπισμού των κλίσεων - τάσεων του νέου, αφού ο Σχολικός Επαγγελματικός Προσανατολισμός δυσλειτουργεί. Η σύγχρονη οικογένεια, από την άλλη, γαλουχεί τη νεολαία με την αντίληψη του πτυχίου, κάτι που συμβάλλει στο διαχωρισμό των επαγγελμάτων σε ανώτερα και κατώτερα. Στη χώρα μας συμβαίνει συχνά οι υποψήφιοι να συσσωρεύονται σε συγκεκριμένες πανεπιστημιακές ειδικότητες προσβλέποντας σε ένα επάγγελμα που θα προσφέρει υψηλό κοινωνικό γόητρο.
- **Η απουσία ουσιαστικής κατάρτισης και εξειδίκευσης.** Είναι παράγοντες που μπορούν να οδηγήσουν ένα άτομο στη μακρόχρονη ανεργία. Πιο συγκεκριμένα, η ελλιπής επαγγελματική κατάρτιση των εργαζομένων αλλά και η έλλειψη επαγγελματικής πληροφόρησης, προτού αναλάβουν ενεργό δράση, οδηγούν στην όξυνση του φαινομένου της ανεργίας.

1ο Κριτήριο Τράπεζας Θεμάτων: 28192

Θεματική Ενότητα: Από τον 20ό στον 21^ο αιώνα

A. Μη λογοτεχνικό κείμενο

Ζοζέ Μποδέ, ο «πράσινος» Γαλάτης

Το απόσπασμα (ελαφρώς διασκευασμένο) προέρχεται από συνέντευξη που παραχώρησε ο Γάλλος ακτιβιστής και ευρωβουλευτής Ζοζέ Μποδέ στον δημοσιογράφο Γιώργο Αρχιμανδρίτη.

Δημοσιεύτηκε στο περιοδικό «BΗMagazino» στις 6.6.2011: <https://www.tovima.gr/2011/06/06/vimagazino/>

— Μιλήσατε πριν για κατανάλωση. Πιστεύετε ότι η σημερινή κρίση συνδέεται με τη σπατάλη των φυσικών πόρων και με τη σπατάλη γενικότερα;

«Η κρίση είναι απόρροια ενός συνόλου πραγμάτων. Σήμερα βρισκόμαστε σε κρίση κοινωνική, οικονομική και οικολογική. Η κοινωνική κρίση δεν θα ξεπεραστεί, αν δεν ξεπεραστεί η οικολογική κρίση. Πρέπει, λοιπόν, να σκεφτούμε την αλλαγή της οικονομίας, των πρακτικών παραγωγής και κατανάλωσης, γιατί βρισκόμαστε σε έναν κόσμο πεπερασμένο και τα όρια του πλανήτη, αν προσθέσει κανείς και τους περιβαλλοντικούς κινδύνους όπως το φαινόμενο του θερμοκηπίου, μας υποδεικνύουν την ανάγκη αλλαγής μοντέλου. Και αυτό, επίσης, είναι κάτι που βρίσκεται σε εξέλιξη. Καταλαβαίνουμε όλο και καλύτερα ότι πρέπει να ανακατανείμουμε διαφορετικά τον πλούτο, να παράγουμε και να καταναλώνουμε διαφορετικά.»

— Πολλοί υπερασπίζονται την ανάπτυξη των γενετικά τροποποιημένων προϊόντων, λέγοντας ότι αυτό θα βοηθήσει να τραφούν οι χώρες του Τρίτου Κόσμου. Συμφωνείτε με την άποψη αυτή;

«Φυσικά και όχι! Τα μεταλλαγμένα προϊόντα δημιουργήθηκαν από μεγάλες εταιρείες, όχι για να βοηθήσουν τον Τρίτο Κόσμο, αλλά για να πουλήσουν περισσότερα εντομοκτόνα και να αποκτήσουν το μονοπώλιο των σπόρων. Ποτέ δεν θα δούμε τα προϊόντα αυτά να συμβάλλουν στην εξάλειψη της πείνας, αφού το πρόβλημα είναι κυρίως οικονομικό. Ο καλύτερος τρόπος καταπολέμησης της πείνας στον πλανήτη είναι να επιτραπεί στους αγρότες των χωρών του Νότου να αναπτύξουν τη δική τους γεωργία, να προστατεύσουν τη δική τους αγορά αγροτικών προϊόντων και να τρέφονται με αυτά. Τα μεταλλαγμένα αφορούν μεγάλες εξαγωγίμες καλλιέργειες προϊόντων, όπως το καλαμπόκι ή η σόγια, τα οποία δεν έχουν καμία σχέση με τις αγροτικές καλλιέργειες των χωρών αυτών.»

— Πιστεύετε, δηλαδή, ότι πρέπει να αναπτυχθεί η τοπική παραγωγή και κατανάλωση...

«Ναι. Παράλληλα με την αλλαγή τρόπου ανάπτυξης πρέπει να παράγουμε και να καταναλώνουμε σε τοπική κλίμακα. Αυτός είναι ο καλύτερος τρόπος για να καλυφθούν οι ανάγκες των ανθρώπων, αλλά και για να καταπολεμηθεί η ενεργειακή σπατάλη από τη μεταφορά των προϊόντων από τη μία ήπειρο στην άλλη με πλοίο ή αεροπλάνο. Πρόκειται για κάτι εντελώς

παράλογο. Η τοπική παραγωγή, λοιπόν, είναι ένα από τα μέσα που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να βγούμε από την κρίση και, για να επιτρέψουμε στις χώρες του Νότου, να έχουν το δικό τους μέλλον.»

— Για να επιτευχθεί, όμως, αυτό χρειάζεται σημαντικές εκπαιδευτικές και ενημερωτικές εκστρατείες, ώστε να αλλάξουν οι διατροφικές συνήθειες των πολιτών των ανεπτυγμένων χωρών...

«Αυτό αποτελεί μέρος του έργου που πρέπει να επιτευχθεί μέσα από τη σχολική και κοινωνική εκπαίδευση, αλλά και από την κινητοποίηση ενάντια στις μεγάλες αλυσίδες καταστημάτων. Από τη στιγμή που σήμερα ευνοείται και υποστηρίζεται το εμπόριο, οι κανόνες που έχουν θεσπιστεί από τον Διεθνή Οργανισμό Εμπορίου το ενισχύουν με τρόπο εντελώς παράλογο εις βάρος της παραγωγής σε τοπική κλίμακα. Οι εκτάσεις γης που χρησιμοποιούνται σήμερα για τις εξαγωγές θα μπορούσαν κάλλιστα να χρησιμοποιηθούν για την ανάπτυξη της γεωργίας των χωρών του Νότου.»

— Ο πολίτης πώς μπορεί να συμβάλει σε αυτό πρακτικά;

«Πιστεύω ότι συχνά τα πράγματα γίνονται μέσα από την παιδεία της δράσης. Σε πολλές χώρες δημιουργούνται δίκτυα άμεσων σχέσεων ανάμεσα σε αγρότες και καταναλωτές. Όταν λοιπόν ευνοούνται αυτά τα δίκτυα, όταν ευνοούνται οι αγορές μικρών αποστάσεων και η απευθείας πώληση των προϊόντων, περνάμε σε έναν άλλον τρόπο διατροφικής οργάνωσης και επιλογής τροφίμων. [...]»

== Ερωτήσεις

ΘΕΜΑ Α1 (ΜΟΝΑΔΕΣ 15)

A1.α. Ποιο είναι το χωροχρονικό πλαίσιο που εντοπίζεις στο κείμενο; Ποιος ο σκοπός για τον οποίο γράφτηκε το κείμενο; (ΜΟΝΑΔΕΣ 5)

A1.β. «Μιλήσατε πριν για κατανάλωση... το δικό τους μέλλον»: Να παρουσιάσεις περιληπτικά το περιεχόμενο του συγκεκριμένου αποσπάσματος.(70-80 λέξεις) (ΜΟΝΑΔΕΣ 10)

ΘΕΜΑ Α2 (ΜΟΝΑΔΕΣ 10)

A2.α. Να αντικαταστήσεις καθεμία από τις υπογραμμισμένες λέξεις του ακόλουθου αποσπάσματος με μία συνώνυμή της απλούστερη, χωρίς να αλλάξει το νόημα. (ΜΟΝΑΔΕΣ 5)

Η κρίση είναι **απόρροια** συνόλου πραγμάτων. Σήμερα βρισκόμαστε σε κρίση κοινωνική, οικονομική και οικολογική. Η κοινωνική κρίση δεν θα ξεπεραστεί, αν δεν ξεπεραστεί η οικολογική κρίση. Πρέπει, λοιπόν, να σκεφτούμε την αλλαγή της οικονομίας, **των πρακτικών** παραγωγής και κατανάλωσης, γιατί βρισκόμαστε σε έναν κόσμο **πεπερασμένο** και τα όρια του πλανήτη, αν προσθέσει κανείς και τους περιβαλλοντικούς κινδύνους όπως το φαινόμενο του θερμοκηπίου, μας **υποδεικνύουν** την ανάγκη αλλαγής μοντέλου. Και αυτό, επίσης, είναι κάτι που βρίσκεται σε εξέλιξη. Καταλαβαίνουμε όλο και καλύτερα ότι πρέπει να **ανακατανείμουμε** διαφορετικά τον πλούτο, να παράγουμε και να καταναλώνουμε διαφορετικά.

A2.β. Να μετατρέψεις την παθητική σύνταξη σε ενεργητική στα παρακάτω αποσπάσματα και να σχολιάσεις το επικοινωνιακό αποτέλεσμα που επιτυγχάνεται μετά τη μετατροπή. (ΜΟΝΑΔΕΣ 5)

- Η κοινωνική κρίση δεν θα ξεπεραστεί, αν δεν ξεπεραστεί η οικολογική κρίση.
- Αυτός είναι ο καλύτερος τρόπος για να καλυφθούν οι ανάγκες των ανθρώπων, αλλά και για να καταπολεμηθεί η ενεργειακή σπατάλη από τη μεταφορά των προϊόντων από τη μία ήπειρο στην άλλη με πλοίο ή αεροπλάνο.

ΘΕΜΑ Α3 (ΤΡΑΠΕΖΑ ΘΕΜΑΤΩΝ - ΜΟΝΑΔΕΣ 25)

Α3. Έστω ότι το κείμενο που διάβασες έχει αναδημοσιευτεί στο προηγούμενο φύλλο της εφημερίδας του σχολείου σου. Με αφορμή τις θέσεις του Ζοζέ Μποβέ, συντάσσεις άρθρο 200-250 λέξεων για το επόμενο φύλλο της εφημερίδας, όπου αιτιολογείς την άποψη ότι η «κοινωνική κρίση δεν θα ξεπεραστεί, αν δεν ξεπεραστεί η οικολογική κρίση» και προτείνεις τρόπους με τους οποίους οι σύγχρονες κοινωνίες θα ανακόψουν την περιβαλλοντική καταστροφή και θα διαμορφώσουν αρμονική σχέση με το φυσικό περιβάλλον.

Β. Λογοτεχνικό κείμενο

Θεόδωρος Ν. Κώτσιος (1932 –) Τα παιδιά του οικοτροφείου (απόσπασμα)

Στο απόσπασμα από το βιβλίο του Θεόδωρου Ν. Κώτσιου «Τα παιδιά του οικοτροφείου» (εκδ. ΕΣΤΙΑ, Αθήνα, 2014) ο συγγραφέας καταγράφει αναμνήσεις από το 1946, όταν φεύγει από το χωριό του, για να φοιτήσει στο Γυμνάσιο μιας κοντινής κωμόπολης. Με τον πατέρα του αποτείνεται στην Επισκοπή που υποστηρίζει τα παιδιά, προσφέροντάς τους στέγη.

Πρώτη φορά έβλεπε το παιδί τέτοια παράξενα δέντρα. Μπορεί ο δάσκαλος στο δημοτικό να τους τα είχε διδάξει, ούτε που το θυμάται. Αυτός το δέντρο που γνώριζε καλά ήταν το πουρνάρι. Αυτό δέσποζε σ' όλο το χωριό. Τροφή για τα γίδια, αλλά και καύσιμο για τους φούρνους που δούλευαν συνέχεια, μέρα παρά μέρα τουλάχιστο, για να ψήσουν το ψωμί, αλλά και τις πίτες που παρήλαυναν στο τραπέζι, λογής λογής. Τυρόπιτες, γαλατόπιτες, κολοκυθόπιτες, αλλά και κρεατόπιτες, κοφτόπιτες, ρυζόπιτες. Η μια καλύτερη από την άλλη, διάλεξε και πάρε. Με τέχνη φκιαγμένες, με μαστοριά, με κέφι. Λες και κατασκεύαζαν γλυπτά, λες και ζωγράφιζαν πίνακες. Πρώτα το άνοιγμα του φύλλου. Ολόκληρη διαδικασία στη ζύμη, στο βέργι. Και το χαμούρι¹ με όλα τα υλικά και με το βούτυρο σπιτίσιο, που μοσχοβόλαγε.

Το Ρολόι της πόλης χτύπησε άπαξ. Μια σκάλα οδηγούσε στο ιδιαίτερο γραφείο της Επισκοπής. Σκαλιά δώδεκα. Τα ανέβηκαν πατώντας σιγά, λες και δεν ήθελαν να χαλάσουν την ηρεμία του χώρου. Κάθισαν σε έναν καναπέ, μάλλον αναπαυτικό. Ένας ιερωμένος τούς πλησίασε. Κάτι είπαν με τον πατέρα, ο οποίος του παρέδωσε με ευλάβεια το πήλινο δοχείο που κρατούσε. Ήταν βούτυρο ιδίας παραγωγής. Για να καταλάβουν ότι και στο χωριό τους κάτι κάνουν. Για να νοστιμίσουν τα φαγητά τους.

Το βούτυρο δεν γινόταν στο άψε-σβήσε. Ήθελε δουλειά και μάλιστα αρκετή. Άρμεγαν τα ζωντανά και το γάλα το έβραζαν. Αφού κρύωνε, με την πάνα² του το ρίχνανε στο τουρμπέκι,

1. ζύμη

2. πέτσα, το λιπαρό μέρος του γάλακτος που πήζει και το καλύπτει σαν μεμβράνη, όταν κρυώσει.

που ήταν ένα δρύινο δοχείο στρογγυλό και μακρύ, με διάμετρο δέκα με δεκαπέντε πόντους και ύψος πάνω από ένα μέτρο. Μ' ένα ξύλο μακρύ, που στην άκρη του ήταν στεριωμένο ένα βαρίδι από χοντρή σανίδα, το χτυπούσαν ώρα πολλή. Κι αυτό φρέσκο, έβγαине στον αφρό. Νόστιμο, το δοκίμαζες με το δάκτυλο κι έλεγες, Μάνα μου, δώσ' μου κι άλλο. Μετά το λιώνανε, το αλατίζανε κι ήταν έτοιμο για μαγείρεμα. Έκανε τα φαγητά άλλο πράμα και τα τηγαντά αυγά να σπάνε τις μύτες της γειτονιάς.

== Ερωτήσεις

ΘΕΜΑ Β1 (ΜΟΝΑΔΕΣ 15)

B1. Να αποδώσεις με δικά σου λόγια σε 80 λέξεις, περίπου, το νόημα του αποσπάσματος.

ΘΕΜΑ Β2 (ΜΟΝΑΔΕΣ 10)

B2 Να εντοπίσεις τρία διαφορετικά σχήματα λόγου στο κείμενο και να καταγράψεις τη λειτουργία τους.

ΘΕΜΑ Β3 (ΤΡΑΠΕΖΑ ΘΕΜΑΤΩΝ - ΜΟΝΑΔΕΣ 25)

Ο αφηγητής, εντυπωσιασμένος από το νέο, διαφορετικό περιβάλλον της κωμόπολης που επισκέπτεται, ανακαλεί στη μνήμη του συνήθειες από την καθημερινότητα στο χωριό του. Ποια στοιχεία των αναμνήσεών του αναδεικνύουν την αρμονική σχέση των κατοίκων του χωριού με τη φύση; Ποιες είναι οι συνέπειες, κατά την άποψή σου, της απομάκρυνσης των ανθρώπων της εποχής μας, ακόμη και στην επαρχία, από αυτόν τον τρόπο ζωής; Η απάντησή σου να εκτείνεται σε 100-150 λέξεις και να τεκμηριώνεται με κειμενικές αναφορές.

2ο Κριτήριο Τράπεζας Θεμάτων: 35581

Θεματική Ενότητα: Από τον 20ό στον 21^ο αιώνα

A. Μη λογοτεχνικό κείμενο

Η κρίση του πολιτισμού μας (απόσπασμα)

*Απόσπασμα από το ομότιτλο διβλίο του Ευάγγελου Π. Παπανούτσου
(εκδ. Φιλιππότη, Αθήνα, 1985).*

Γιατί έπαψε ο σημερινός άνθρωπος (ο στοχαστικός, φυσικά, και ευαίσθητος) να πιστεύει στον πολιτισμό του;

Η απάντηση στο ερώτημα, είναι, νομίζω, η εξής: γιατί μέσα στα αγαθά και παρόλα τα αγαθά -τα υλικά εννοώ- που έχει αποκτήσει, δεν είναι ευτυχής. Με την εφεύρεση νέων μηχανών και την αδιάκοπη τελειοποίησή τους, έχει μπει σ' ένα αδυσώπητο κύκλωμα από το οποίο μάταια αγωνίζεται να βγει, όσο η φορά του συστήματος τον σπρώχνει όχι να κάνει σε όλους προσιτότερα τα αγαθά που μπορούν να ικανοποιήσουν τις βασικές ανάγκες του, αλλά να πολλαπλασιάζει τις ανάγκες του μεγάλου αριθμού, για να αυξάνει διαρκώς η κατανάλωση αγαθών που αποφέρει ανεξέλεγκτα κέρδη στους παραγωγούς. Αναγκάζεται, λοιπόν, ο άνθρωπος, για να ικανοποιήσει τις διαρκώς πολλαπλασιαζόμενες ανάγκες του, να καταναλώνει ολοένα περισσότερα και ποικιλότερα αγαθά.

Επειδή, όμως, αυτά δεν προσφέρονται βέβαια δωρεάν, αλλά αγοράζονται και μάλιστα ακριβά, ο συνεχώς ερεθιζόμενος με το δόλωμα των ανέσεων καταναλωτής υποχρεώνεται να διαλέξει έναν από δύο δρόμους, ολέθριους και τους δύο. Ή τον «έντιμο», δηλαδή την καλύτερα αμειβόμενη εργασία, την εντατική και καταπονητική, που του καταβροχθίζει τα καλύτερα χρόνια της ζωής και τον φθείρει γρήγορα. Ή τον «ανέντιμο», του δόλου και της αρπαγής, που ζημιώνει τον ληστή περισσότερο από τα θύματά του.

[...] Ιδού, λοιπόν, γιατί αμφισβητείται ο «πολιτισμός» μας. Με το κυνηγητό των ανέσεων, την πολυτέλεια, την επιδειξιμανία, υποδούλωσε τον δημιουργό στα δημιουργήματά του, το πνεύμα στις επινοήσεις και στις κατασκευές του. Έκανε τον άνθρωπο δυστυχή (σωματικά και ψυχικά τσακισμένο, νευρικά εξαντλημένο, πρόωρα γερασμένο, ηθικά ανάπηρο, κοινωνικά απόβλητο, αποθηριωμένο) μ' εκείνα ακριβώς τα μέσα που περίμενε να του αλαφρώσουν το βάρος της ζωής. Από κύριο τον κατάντησε δούλο της μηχανής. Έτσι, εμείς γίναμε έμποροι σκλάβων, αλυσσοδεμένοι σ' αυτούς τους βουβούς σκλάβους που ορίζουμε.

[...] Κάτι, λοιπόν, και κάτι όχι αδύνατο, αλλά κατορθωτό, μπορούμε να κάνουμε. Και αυτό, κατά την ταπεινή μου γνώμη, είναι πρώτα και κύρια να συνειδητοποιήσουμε το πρόβλημα σε όλη την έκταση και το βάθος του. Να καταλάβουμε (και να δώσουμε και στους άλλους να καταλάβουν) ότι με την ξέφρενη ζήτηση και ανάλωση υλικών αγαθών, που έχει ως αποτέλεσμα από το ένα μέρος την αλόγιστη σπατάλη των πόρων της γης, τη ρύπανση και μόλυνση των στοιχείων της και από το άλλο την παγίδευσή μας σ' ένα κύκλωμα αφόρητης για τον άνθρωπο δουλείας, γινόμαστε κάθε μέρα δυστυχέστεροι.

== Ερωτήσεις

ΘΕΜΑ Α1 (ΜΟΝΑΔΕΣ 15)

A1.α. Για καθεμιά από τις παρακάτω προτάσεις να γράψεις την ένδειξη **Σωστό** ή **Λάθος**. Να δικαιολογήσεις την απάντησή σου με αναφορές στο κείμενο. (ΜΟΝΑΔΕΣ 10)

A1.β. Να γράψεις έναν δικό σου τίτλο για το κείμενο που να ευαισθητοποιεί το αναγνωστικό κοινό. (ΜΟΝΑΔΕΣ 5)

A2.α. Να αντικαταστήσεις τις ακόλουθες λέξεις με συνώνυμα χωρίς να διαφοροποιηθεί το νόημα και το ύφος του κειμένου. *Αδυσώπητο, δόλου, αποθηριωμένο, υποδούλωσε, ξέφρενη.* (ΜΟΝΑΔΕΣ 5)

A2.β. Να εντοπίσεις τις διαρθρωτικές λέξεις της 2^{ης} παραγράφου του κειμένου και να καταγράψεις ποια νοηματική σχέση δηλώνουν. (ΜΟΝΑΔΕΣ 5)

Επειδή όμως αυτά δεν προσφέρονται βέβαια δωρεάν, **αλλά** αγοράζονται και μάλιστα ακριβά, ο συνεχώς ερεθιζόμενος με το δόλωμα των ανέσεων καταναλωτής υποχρεώνεται

να διαλέξει έναν από δύο δρόμους, ολέθριους και τους δύο. **Ή** τον «έντιμο», **δηλαδή** την καλύτερα αμειβόμενη εργασία, την εντατική και καταπονητική, που του καταβροχθίζει τα καλύτερα χρόνια της ζωής και τον φθείρει γρήγορα. **Ή** τον «ανέντιμο», του δόλου και της αρπαγής, που ζημιώνει τον ληστή περισσότερο από τα θύματά του.

ΘΕΜΑ Α3 (ΤΡΑΠΕΖΑ ΘΕΜΑΤΩΝ - ΜΟΝΑΔΕΣ 25)

Α3. Ποιες συνέπειες του καταναλωτισμού θεωρείς σημαντικότερες για το άτομο, την κοινωνική ζωή και το περιβάλλον; Να γράψεις ένα άρθρο 200-250 λέξεων για τη σχολική εφημερίδα, στο οποίο θα παραθέτεις τις απόψεις σου, αξιοποιώντας στοιχεία και από το κείμενο του Ευ. Παπανούτσου.

Β. Λογοτεχνικό κείμενο

Φιοντόρ Ντοστογιέβσκι (1821-1881) Αδελφοί Καραμάζοβ (απόσπασμα)

Απόσπασμα από το μυθιστόρημα του Ρώσου συγγραφέα Φιοντόρ Ντοστογιέβσκι «Αδελφοί Καραμάζοβ» που γράφτηκε τη διετία 1879-1880 (μτφρ: Άρης Αλεξάνδρου, εκδ. Γκοβόστη, 2014).

[...] Κοιτάξτε τους κοσμικούς¹, όλον αυτόν τον κόσμο που υψώνεται αλαζονικά πάνω από τον λαό του Θεού. Δε διαστρέβλωσαν τάχα τη μορφή του Θεού και την αλήθεια Του; Έχουν την επιστήμη τους. Μα η επιστήμη μπορεί να εξετάσει μονάχα εκείνα που γίνονται αντιληπτά με τις αισθήσεις. Ο ψυχικός κόσμος, δηλαδή το ανώτερο μισό της ανθρώπινης ύπαρξης, έχει τέλεια εξοστρακιστεί, αποδιώχτηκε με αλαλαγμούς θριάμβου, ακόμα και με μίσος. Ο κόσμος διακήρυξε την ελευθερία, τον τελευταίο καιρό ιδιαίτερα, και τι έγινε λοιπόν με τούτη την ελευθερία τους; Σκλαβιά μονάχα και αυτοκτονία! Γιατί οι κοσμικοί λένε:

«Έχεις ανάγκες και πρέπει να τις ικανοποιήσεις. Γιατί έχεις τα ίδια δικαιώματα που έχουν και οι πιο εξέχοντες και οι πιο πλούσιοι. Μη φοβάσαι να τις ικανοποιείς, απεναντίας πρέπει να πολλαπλασιάσεις τις ανάγκες σου.»

Αυτό είναι το σημερινό δόγμα του κόσμου. Νομίζουν πως αυτό θα πει ελευθερία. Μα τι προκύπτει από αυτό το δικαίωμα της αύξησης των αναγκών; Στους πλούσιους η απομόνωση και η πνευματική αυτοκτονία, στους φτωχούς ο φθόνος και ο φόβος· γιατί δικαιώματα βέβαια τους δώσανε, μα δεν τους δείξαν ακόμα τον τρόπο να ικανοποιήσουν τις ανάγκες τους. Λένε πως ο κόσμος συνενώνεται όλο και πιο πολύ, συγχωνεύεται σε μια αδελφότητα, γιατί συντομεύονται οι αποστάσεις και οι σκέψεις μεταφέρονται με τον αέρα. Αλίμονο. Μην πιστεύετε σε μια τέτοια συνένωση των ανθρώπων. Έχοντας την αντίληψη πως ελευθερία είναι η αύξηση και η γρήγορη ικανοποίηση των αναγκών, διαστρεβλώνουν τη φύση τους, γιατί αποκτούν πολλές άσκοπες και ανόητες επιθυμίες και συνήθειες. Ζούνε για να ζηλεύουν ο ένας τον άλλον, για τις σωματικές απολαύσεις και τις επιδείξεις. Θεωρούν τα γεύματα, τα αμάξια, τους βαθμούς, τους δούλους-υπηρέτες, τόσο απαραίτητα, που είναι έτοιμοι να θυσιάσουν γι' αυτά τη ζωή τους, την τιμή τους και την αγάπη προς τον πλησίον τους. Και όταν δεν μπορούν να

1. Μη θρησκευτικός, άνθρωπος του κόσμου, λαϊκός.

κορέσουν¹ αυτές τις επιθυμίες τους, αυτοκτονούν. Όσοι δεν είναι πολύ πλούσιοι, κάνουν τα ίδια. Οι φτωχοί ξεχνούν το ανικανοποίητο και τη ζήλια τους με το κρασί. Μα σύντομα, αντί για κρασί, θα μεθύσουν με αίμα. Εκεί τους οδηγούν. Και σας ρωτώ λοιπόν: Είναι ελεύθερος ένας τέτοιος άνθρωπος; Γνώρισα έναν «αγωνιστή της ιδέας» που μου διηγιόταν ο ίδιος πως, όταν του στέρησαν στη φυλακή τον καπνό, τόσο τον βασάνισε τούτη η στέρηση που λίγο έλειψε να πάει και να προδώσει την «ιδέα» του, μόνο και μόνο για λίγο καπνό. Και ένας τέτοιος άνθρωπος να σου λέει:

«Αγωνίζομαι για την ανθρωπότητα!».

== Ερωτήσεις

ΘΕΜΑ Β1 (ΜΟΝΑΔΕΣ 15)

B1. Να παρουσιάσεις σε ένα κείμενο 60-70 λέξεων το βασικό θέμα του κειμένου. Ποιους προβληματισμούς σου προκαλεί;

ΘΕΜΑ Β2 (ΜΟΝΑΔΕΣ 10)

B2. Σε τι αποσκοπεί ο συγγραφέας με τη χρήση των ερωτηματικών στις ακόλουθες φράσεις;

- Ο κόσμος διακήρυξε την ελευθερία, τον τελευταίο καιρό ιδιαίτερα, και τι έγινε λοιπόν με τούτη την ελευθερία τους;
- Μα τι προκύπτει από αυτό το δικαίωμα της αύξησης των αναγκών;
- Και σας ρωτώ λοιπόν: Είναι ελεύθερος ένας τέτοιος άνθρωπος;

ΘΕΜΑ Β3 (ΤΡΑΠΕΖΑ ΘΕΜΑΤΩΝ ΜΟΝΑΔΕΣ 25)

B3. Ποιες διαστάσεις αποδίδει ο αφηγητής στο ζήτημα της ανθρώπινης ελευθερίας; Ποια είναι η προσωπική σου άποψη για το συγκεκριμένο ζήτημα και την επικαιρότητά του; Η απάντησή σου να τεκμηριωθεί με στοιχεία του κειμένου και να εκτείνεται σε 100-150 λέξεις.

1. κορέσουν = χορτάσουν